

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Десислава Георгиева Стоилова
катедра „Финанси и отчетност”, Стопански факултет,
ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград

член на научно жури за публична защита на дисертационен труд
за присъждане на образователна и научна степен „доктор” по научната специалност
„Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка”
съгласно Заповед № 1269/12.05.2014 на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” –
Благоевград

Относно: представения за публична защита дисертационен труд на Стоян Кирилов Танчев, редовен докторант в катедра „Финанси и отчетност” при Стопански факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски” на тема: „Международен сравнителен анализ на прогресивно и пропорционално подоходно облагане”

I. Обобщени данни за дисертационния труд и образователната дейност на докторанта

Стоян Танчев е роден в гр.Петрич през 1976 г. Висшето си образование в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“ по специалност „Финанси“ е придобил в Стопански факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград. В момента е редовен докторант в

катедра „Финанси и отчетност“ на Стопански факултет при ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград, зачислен със Заповед на Ректора № 928/03.05.2011 г.

Разработеният от докторанта дисертационен труд на тема „Международен сравнителен анализ на прогресивно и пропорционално подоходно облагане“ е с общ обем от 270 страници, структурирани в увод, четири глави, заключение и списък с използваните литературни източници. При написването на разработката са използвани 148 източника, от които 49 на български език, 4 на руски език и 95 на английски език. В основния текст са включени 33 таблици и 26 графики, а в приложението са поместени допълнителни 17 таблици, представящи резултатите от научното изследване.

В структурно отношение разработката създава предпоставки за постигане на поставените цел и задачи на научното изследване. Обектът и предметът на изследването са формулирани ясно и конкретно. Защищаваната в дисертационния труд теза доказва наличие на връзка между данъчното облагане и икономическата активност, но отхвърля допусканията за причинно-следствена връзка между пропорционалното подоходно облагане и икономическия растеж.

Методологията на изследването се основава на иконометрично моделиране с помощта на векторен авторегресионен модел (VAR) и метод на най-малките квадрати с включена фиктивна променлива (МНМК). Резултатите от научното изследване са представени ясно, коректно и логично.

Публикационната активност на докторанта обхваща шест доклада, публикувани в сборници от научни конференции, един от които е самостоятелен доклад, а пет са написани в съавторство. Три от докладите са по темата на дисертационния труд

II. Оценка на научните и практически резултати и приноси на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд на тема „Международен сравнителен анализ на прогресивно и пропорционално подоходно облагане“ съдържа редица резултати с характер на приноси, които обогатяват икономическата теория и практика в областта на подоходното облагане.

Някои от основните приносни моменти в дисертационния труд могат да бъдат обобщени както следва:

1. Последователно са представени специфичните особености на основните теории за данъчното облагане, като са изведени критериите за оптимално облагане на доходите и е направен ретроспективен обзор на глобалното разпространение на пропорционалното подоходно облагане през последните двадесет години.

Подробно са разгледани наличните емпирични изследвания в областта на пропорционалното облагане и връзката му с икономическия растеж. Докторантът анализира теоретичните аргументи и емпиричните доказателства „за и против“ пропорционалното подоходно облагане, като обобщава основните изводи от изследванията на широк кръг от автори и на тази основа формира собствено мнение и достига до логични заключения.

Като цяло, докторантът демонстрира много добра теоретична подготовка, познаване на нормативната уредба и основните литературни източници по темата на дисертационния труд.

2. Приложени са векторни авторегресионни модели за изследване на връзките между данъчните приходи при пропорционално и прогресивно подоходно облагане и променливите величини на брутният вътрешен продукт, заетостта, държавния дълг, инфлацията, преките чуждестранни инвестиции и спестяванията. В обхвата на панелното изследване са включени двадесет държави от Европа, Азия и Африка, които в периода 2000 – 2010 година са преминали от прогресивно към пропорционално облагане на личните доходи, в рамките на обща данъчна реформа, насочена към стимулиране на икономическия растеж. С цел емпирична проверка на получените резултати е приложена иконометрична методология основана на метода на най-малките квадрати с включена фиктивна променлива, като изчислителната процедура е приложена към панели от данни за изследваните държави, групирани по географски признак.

Изследваните макроикономически променливи в условията на пропорционално облагане показват, че е налице зависимост между динамиката на брутният вътрешен продукт и данъчните приходи в страните от Азия и Африка, но не и в европейските държави. В страните от Европа е констатирано дългосрочно позитивно въздействие на прогресивното облагане върху заетостта, която е основен макроикономически инструмент за стимулиране на икономическия растеж. Нещо повече, след като установява че в европейските държави динамиката на заетостта влияе пряко върху динамиката на инвестициите, докторантът достига до заключението, че тази зависимост

оказва положително въздействие върху темпа на нарастване на brutния вътрешен продукт. Доказано е влиянието на държавния дълг като „дългосрочен стимулиращ фактор за икономически растеж при посредничеството на заетостта и инвестициите“.

В заключение докторантът констатира, че при държавите, включени в изследването „връзката подоходно облагане – икономически растеж има по-голямо въздействие за икономиката при прогресивното подоходно облагане.“

3. Изследвана е ефективността на проведената данъчна реформа в нашата страна, насочена към последователно намаляване на размерите на подоходните данъци и прилагане на пропорционално облагане на личните доходи с цел стимулиране на икономическата активност. Оценката на пропорционалното и прогресивното подоходно облагане, като фактори за икономически растеж, се основава на изследване на показателите брутен вътрешен продукт, данъчни приходи, инвестиции и заетост.

Емпиричната проверка на ефективността от приложението на пропорционалното подоходно облагане в Република България дава основание на докторанта да достигне до извода, че пропорционалното облагане не създава условия за по-висок икономически растеж. Очакваният прилив на инвестиции и повишаване на заетостта в резултат на ниските пропорционални данъци не се наблюдават на практика, напротив, регистриран е спад в инвестиционната активност, логично следствие от което се явява и намаляването на заетостта. Другият често изтъкван аргумент в полза на пропорционалното подоходно облагане, а именно повишената събираемост на приходите, също не се потвърждава в българската практика, доколкото темпът на нарастване на данъчните приходи изостава от темпа на нарастване на личните доходи.

В крайна сметка докторантът достига до извода, че реформата в областта на данъчното облагане на личните доходи в България е неефективна, доколкото приложението на пропорционалното подоходно облагане не води до повишаване на данъчните приходи и не са установени предпоставки за стимулиране нарастването на brutния вътрешен продукт.

III. Критични бележки и препоръки

В материалите по защитата са представени само три публикации по темата на дисертационния труд. Препоръчвам на докторанта да представи резултатите от дисертационния си труд пред по-широка академична и научна общественост,

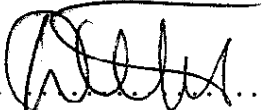
посредством публикуване на основните резултати и изводи от разработката в специализирани научни издания в страната и чужбина.

IV. Заключение

В заключение трябва да се посочи, че докторантът Стоян Кирилов Танчев работи старателно и добросъвестно по време на трите години от обучението си в редовна докторантура. Разработеният дисертационен труд на тема „Международен сравнителен анализ на прогресивно и пропорционално подоходно облагане” е с добро качество и показва, че докторантът притежава теоретични знания по научната специалност „финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, както и способности за самостоятелни научни изследвания.

С оглед на горепосоченото препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди на Стоян Кирилов Танчев образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“.

05 юни 2014 г.

Член на научно жури: . . . .
(доц. д-р Десислава Стоилова)